

Rkendused seadmetes ja veebis

Sissejuhatus:

Äpp ja rakendus on oma tähenduselt üks ja seesama. Oluline on endale selgeks teha, mida nende rakendustega peale hakata ja kuidas neid taltsutada.

Teemad:

- Rakendused nutiseadmetes (Android, iOS), nende allalaadimine ja uuendamine
- Veebirakendused

Vajalikud vahendid:

- Projektor, ekraan, arvuti, internetiühendus
- Post-it paberid, erinevat värvi
- Katsetamiseks lisa nutiseadmed (kas isiklik või lasteaia oma; hea oleks, kui seadmetes on erinevad kasutajakontod)

Eesmärgid:

- Õppija teab, kuidas rakendusi turvaliselt nutiseadmesse alla laadida.
- Õppija teab, kuidas rakendusi värskendada.
- Õppija teab, kuidas rakendusi kustutada.
- Õppija teab, kuidas rakendustele erinevaid lubasid anda ja muuta.

Metoodika:

- **Praktiline töötuba. Mooduli võib jagada mitmeks osaks.**
Koolitaja tutvub põhjalikumalt materjaliga, katsetab läbi praktiliselt kõik toimingud ning mõtleb läbi, milliseid rakendusi osalejatega kasutada: installida, kustutada, uuendada/värskendada, missugustel rakendustel saab muuta loa andmist (asukoht, kaamera, mikrofon).

Aeg: Mooduli võib jagada mitmeks osaks.

Osad/slaidid	Kommentaarisid
Sissejuhatus	Sissejuhatuses võite osalejatelt küsida, missugusi seadmeid keegi isiklikult kasutab: kas Android või iOS (Apple) seadmeid. Rohkema arvu osalejate puhul tehke

	<p>näiteks plakat, kus on poolitav joon, kuhu igaüks saab vastavat värvi post-it kleepsuga märkida (slaididel on ka tehtud eraldi slaid sellele ülesandele).</p> <p>Teiseks aktiveerivaks ülesandeks võiks olla näiteks, et igaüks kirjutab post-it paberitele 3 rakendust, mida ta kõige tihedamini kasutab (nt tööl, töös lastega, kodus jne) ning kleebib selle taas teie etteantud plakatile/tahvlile vms kohta. Võite koos üle vaadata, mis on enim kasutatav rakendus teie maja inimeste seas.</p>
Android	Sissejuhatus
	<p>Android seadmes saab Google Playst poest alla laadida tasuta ja tasulisi rakendusi. Soovitatav on rakendusi hankida Google Play poest, kuid võite neid võib leida ka muudest allikatest.</p> <p>Android seadmes on turvaseade (Google Play Protect), mis kontrollib telefoni potentsiaalselt ohtlike rakenduste suhtes, hoiatab teid ja vajaduse korral eemaldab rakenduse.</p>
Android	Rakenduste allalaadimine Google Play poest
	<p>Siinkohal saab nüüd iga osaleja võtta kätte Android seadme ning katsetada realselt läbi, kuidas rakendusi Google Play poest alla laadida:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Avage Google Play. Kasutage telefonis Play poe rakendust . Minge arvutis saidile play.google.com. (arvutikasutajale) 2. Otsige üles soovitud rakendus. 3. Koolitusel rõhutada kindlasti seda osa: Kui soovite kontrollida, kas rakendus on usaldusväärne, vaadake, mida inimesed on selle kohta öelnud. Rakenduse pealkirja all vaadake tärhinnangut ja allalaadimiste arvu. Arvustuste lugemiseks kerige jaotiseni „Arvustused”. 4. Puudutage rakenduse valimisel käsku Installe (maksekohustuseta rakenduste puhul) või rakenduse hinda. <p>Lisaks vaadake üle, kas rakendus on sobilik lastele (PEGI vanusepiirang). Rohkem infot PEGI kohta siin (materjal vabatahtlikuks lisalugemiseks)</p> <p>Lisalugemist rakenduste allalaadimise ja andmete varastamise kohta: https://arileht.delfi.ee/artikkel/79176238/hoiatus-mobiilirakendused-varastavad-sinu-andmeid</p>

	<p>Lisa materjal vaatamiseks: https://youtu.be/wu3bWmPGlyQ</p> <p>Slaididel on väljatoodud kuvatõmmised.</p>
Android	Sobimatust sisust teatamine
	<p>Kui leiate rakenduse, mis on teie arvates ebasobiv, saab Google Play poodi sellest teavitada. Google Play pood annab endast parima, et lastele mõeldud sisu oleks hoolikalt üle vaadatud ja vanusele kohane.</p> <p>Kui leiate sobimatut sisu, andke Google Play poele sellest teada.</p>
Android	Rakenduste allalaadimine muudest allikatest
	<p>NB! Kui laadite rakendusi alla tundmatutest allikatest (nt bänneri lingid, e-posti lingid, mis kutsuvad kasutama mingeid rakendusi), võivad teie seadmed ja isiklikud andmed ohtu sattuda.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teie seade võib saada kahjustada või teie andmed kaotsi minna. • Teie isiklike andmeid võidakse kahjustada või häkkida. <p>Kuidas end kaitsta võltsitud rakenduste eest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kustutada rakendus • Taaskäivitada seade • Käivitada viirusetõrje • Teatada vastavasse rakenduste poodi <p>Kuidas ära tunda võltsrakendusi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontrollige arvustusi • Vaadake grammatikavigu • Kontrollige allalaadimiste arvu • Uurige rakenduse arendaja kohta (Googeldage) • Kontrollige väljaandmis kuupäeva • Kontrollige loalepingut (väikses kirjas võivad olla täiendavad volitused, mida tegelikult vaja ei ole) • Kontrollige rakenduse ikooni. See võib olla päris ikoonile järgitehtud. <p>Lisalugemist: https://www.kaspersky.com/resource-center/preemptive-safety/identifying-and-avoiding-fake-apps</p> <p>Kuidas inimesed tasuta äppidega oma isikuandmetele juurdepääsu võimaldavad?</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ● Installimisõigus <p>Kui minna Google Play või Apple Store'i rakenduste poodi ja mõni rakendus alla laadida, siis küsib äpp nutiseadmele ja ka andmete ligipääsule õigusi. Enne ei saa rakendust isegi alla laadida. Näiteks kui installida fotorakendus, peab lubama rakendusel oma seadme kaamerat kasutada. Sama kehtib satelliitnavigatsiooni rakenduste kohta, mis vajavad juurdepääsu nutiseadme GPS-i signaalile. Kuid, kui äratuskella rakenduse allalaadimisel küsitakse juurdepääsu luba fotodele, kaamerale ja mikrofonile, siis pole see loogiline. See peaks olema hoiatussignaal, mis annab märku, et allalaetav rakendus kasutab isikuandmeid, mis ei ole üldse vajalikud.</p> <p>Lisalugemist https://arileht.delfi.ee/artikkel/79176238/hoiatus-mobiilirakendused-varastavad-sinu-andmeid</p>
	<p>Turvaline on muudest tundmatutest allikatest rakendusi mitte alla laadida! Kindlasti tuleb enne veenduda, mis rakendusega on tegu!</p>
<p>Android</p>	<p>Rakenduste kustutamine</p>
	<p>Nutiseadmesse installitud rakendused saab desinstallida (kustutada). Ostetud rakenduse eemaldamisel saab selle hiljem uuesti ostmata taas installida.</p> <p>Märkus. Mõni neist toimingutest töötab ainult operatsioonisüsteemis Android 8.1 ja uuemates versioonides. Vaadake, kuidas Androidi versiooni kontrollida.</p> <p>Siin on praktiline ülesanne koolitusel osalejatele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Avage Google Play poe rakendus . 2. Puudutage ülal paremal profiiliikooni. 3. Puudutage valikuid Rakenduste ja seadmete haldamine -> Haldamine. 4. Puudutage selle rakenduse nime, mille soovite kustutada -> puudutage käsku Desinstalli. <p>Nõuanne. Rakenduse kustutamisel või keelamisel saab selle seadmesse tagasi lisada. Kui olete rakenduse ostnud, saab selle taas installida seda uuesti ostmata. Tuleb meeles pidada, et kasutada saab sama kontot, millega te varasemalt rakenduse alla laadisite. Vaadake, kuidas rakendusi uuesti installida ja lubada.</p>

Android	Rakenduste uuesti installimine
	<p>Rakendused, mille Google Playst ostanud olete, saab kasutada mis tahes Android-seadmes nende eest uuesti tasumata.</p> <p>Koolitusel võite läbi proovida ka selle tegevuse, kui olete just eelnevalt katsetanud rakenduse kustutamist:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Avage oma Android-telefonis või -tahvelarvutis rakendus Google Play pood . 2. Puudutage paremal profiiliikooni. 3. Puudutage valikuid Rakenduste ja seadme haldamine ->Haldamine. 4. Valige rakendused, mille soovite installida või sisse lülitada. Kui te rakendust ei leia, puudutage ülalosas valikuid Installitud ->Pole installitud. 5. Puudutage käsku Installeeri või Luba. <p>Kui te rakendust ei leia või teil palutakse see uuesti osta, veenduge, et kasutaksite sama Google'i kontot, mida kasutasite selle rakenduse ostmisel.</p>
Android	Rakenduste uuendamine / värskendamine sissejuhatus
	<p>Android-seadmesse allalaaditud ja installitud rakendusi saab värskendada ükshaaval või automaatselt. Rakendusi värskendades on need turvalisemad ja stabiilsemad ning ka ajakohasemad (võimalikud uued funktsioonid).</p> <p>NB!</p> <p>Kui Google leiab, et rakenduse värskendus parandab kriitilise turvaauku, siis uuendab/värskendab see teatud rakendusi ise. Need värskendused võivad toimuda rakenduse või teie seadme värskendus seadetest olenemata.</p>
Android	Rakenduste automaatne värskendamine
	<p>Võimalusel katsetage koolitusel osalejatega ka seda praktilist ülesannet, kontrollige, kuidas on seadmes seadistatud:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Avage Google Play poe rakendus . 2. Puudutage ülal paremal profiiliikooni.

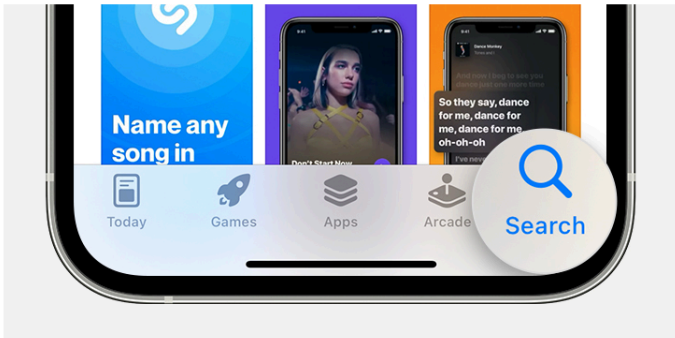

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Puudutage valikuid Seaded ->Võrgueelistused ->Rakenduste automaatne värskendamine. 4. Valige üks järgmistest. <ol style="list-style-type: none"> a. Mis tahes võrgu kaudu: rakendusi värskendatakse nii WiFi- kui ka mobiilse andmesidevõrgu kaudu. b. Ainult WiFi-võrgu kaudu: rakendusi värskendatakse ainult WiFi-võrguga ühenduses olles.
Android	Rakenduste käsitsi värskendamine
	<p>Google Play poe rakenduse abil oma mobiilseadmes rakenduste eraldi või hulgi värskendamiseks toimige järgmiselt.</p> <p>Võimalusel katsetage koolitusel osalejatega ka seda praktilist ülesannet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Avage Google Play poe rakendus . 2. Puudutage ülal paremal profiili ikooni. 3. Puudutage valikut Rakenduste ja seadme haldamine. Saadaolevate värskendustega rakenduste juures on silt „Värskendus on saadaval”. 4. Puudutage käsku Värskenda. <p>NB Kui soovite otsida konkreetselt rakendust, puudutage pärast valiku Rakenduste ja seadmete haldamine puudutamist valikut Haldamine. Kui rakenduse jaoks on saadaval värskendus, kuvatakse rakenduse lehel „Üksikasjad“ nupp „Värskenda“.</p>
Android	Rakenduste lubade muutmine
	<p>Mõnele rakendusele saab anda loa oma telefonis eri funktsioonide kasutamiseks (nt juurdepääsu kaamerale või kontaktiloendisse).</p> <p>Rakendus saadab märguande, et küsida luba telefonis funktsioonide kasutamiseks. Teil on võimalik luba anda või sellest keelduda.</p> <p>Telefoni seadetes saab lube muuta ka individuaalse rakenduse või loa tüübi järgi.</p> <p>NB! Mõni neist toimingutest töötab ainult operatsioonisüsteemis Android 11 ja uuemates versioonides. Vaadake, kuidas Androidi versiooni kontrollida.</p> <p>Praktiline ülesanne koolitusel osalejatele</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Avage oma seadmes rakendus Seaded. 2. Puudutage valikut Rakendused.

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Puudutage rakendust, mida soovite muuta. Kui te seda ei näe, puudutage valikut Kuva kõik rakendused. Seejärel valige rakendus. 4. Puudutage valikut Load. Kui olete mõnele rakendusele loa andnud või sellest keeldunud, leiata need load siit. 5. Loa seade muutmiseks puudutage seda ja tehke siis valik Luba või Ära luba. <p>Asukoha-, kaamera- ja mikrofonilubade puhul saate võib-olla teha ka ühe järgmistest valikutest.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alati (ainult Asukoht): rakendus saab luba kasutada alati, isegi siis, kui te rakendust ei kasuta. • Luba ainult rakenduse kasutamise ajal: rakendus saab luba kasutada ainult siis, kui rakendust kasutate. • Küsi iga kord: iga kord, kui rakenduse avate, küsib see loa kasutamiseks luba. Luba saab kasutada seni, kuni rakenduse kasutamise lõpetate. • Ära luba: rakendus ei saa luba kasutada, isegi kui rakendust kasutate.
Android	Seadmes loa andmine mikrofonile või kaamerale
	<p>Praktiline ülesanne koolitusel osalejatele</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Avage oma telefonis rakendus Seaded. 2. Puudutage valikut Privaatsus. 3. Lülitage välja valik Juurdepääs kaamerale või Juurdepääs mikrofonile.
Android	Rakenduste lubade muutmine tüübi järgi
	<p>Saab kontrollida, millistel rakendustel on sama lubade seade. Näiteks saab vaadata, millistel rakendustel on luba kalendrit vaadata.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Avage oma telefonis rakendus Seaded. 2. Puudutage valikuid Privaatsus ->Lubade haldur. 3. Puudutage loa tüüpi. Kui olete mõnele rakendusele loa andnud või sellest keeldunud, leiata need load siit. 4. Rakenduse loa muutmiseks puudutage rakendust ja valige siis loa seaded. <p>Lubade tüübid:</p> <p>Nimekiri lubadest ja nende toimingutest, kui need on rakenduse puhul sisse lülitatud.</p>

	<p>Kehaandurid: saab vaadata andurite teavet teie eluliste näitajate kohta.</p> <p>Kalender: saab kasutada teie vaikekalendrit.</p> <p>Kõnelogid: saab vaadata ja muuta teie kõneajalugu.</p> <p>Kaamera: saab teie kaameraga jäädvustada fotosid või videoid.</p> <p>Kontaktid: näeb teie kontaktiloendit.</p> <p>Asukoht: saab paluda luba teie seadme asukoha nägemiseks. Lisateave asukohaseadete kohta.</p> <p>Mikrofon: saab salvestada heli.</p> <p>Läheduses olevad Bluetooth-seadmed: rakendused saavad avastada läheduses olevaid seadmeid ja nendega ühenduse luua. Vaadake, kuidas funktsioon Läheduses töötab.</p> <p>Telefon: saab helistada ja telefonikõnesid hallata.</p> <p>Füüsilised tegevused: saab hankida teavet teie tegevuste kohta (nt kõndimine, rattasõit, sammuloendur ja muu).</p> <p>SMS: saab lugeda ja saata SMS-sõnumeid.</p> <p>Salvestusruum: saab teie telefonist hankida fotosid ja muid faile.</p> <p>Failid ja meedia: saab kasutada teie telefonis olevaid fotosid, meediat ja muid faile.</p>
iOS	Apple seadmesse rakenduste allalaadimine
	<p>Apple seadmes on rakendus App Store, kust saab rakendusi oma seadmesse alla laadida.</p> <p>Praktiline ülesanne koolitusel osalejatele:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Avage iPhone'is või iPadis rakendus App Store.2. Meeldivate rakenduste leidmiseks sirvige vahekaarte Today (Täna), Games (Mängud), Apps (Rakendused) või Arcade. Või puudutage konkreetse teabe otsimiseks vahekaarti Search (Otsing). Otsige vastav äpp.

	<p>(Kui leiate mängu, mille juures on kiri Arcade, siis selle mängu mängimiseks tuleb eraldi tellida Apple Arcade teenus.)</p> <p>3. Puudutage või klõpsake hinda või nuppu Get (Hangi). Kui nupu Get (Hangi) asemel kuvatakse nupp Open (Ava), olete rakenduse juba ostnud või alla laadinud.</p> <p>Kui App Store'is kuvatakse rakenduse hinna asemel nupp Get (Hangi), on rakendus tasuta. Tasuta rakenduse allalaadimise eest tasu ei võeta. Mõni rakendus sisaldab rakenduse siseseid oste ja tellimusi, mida saate osta. Tellimused ja rakendusesisesed ostud annavad juurdepääsu lisafunktsioonidele, sisule ja muule.</p> <p>Siin on lisalugemist rakenduse siseste ostude kohta: https://support.apple.com/et-ee/HT202023</p>
	<p>NB! Kui laadite rakendusi alla tundmatutest allikatest (nt banneri lingid, e-posti lingid, mis kutsuvad kasutama mingeid rakendusi), võivad teie seadmed ja isiklikud andmed ohtu sattuda.</p> <ul style="list-style-type: none">• Teie seade võib saada kahjustada või teie andmed kaotsi minna.• Teie isiklike andmeid võidakse kahjustada või häkkida. <p>Kuidas end kaitsta võltsitud rakenduste eest:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kustutada rakendus• Taaskäivitada seade• Käivitada viirusetõrje• Teatada vastavasse rakenduste poodi <p>Kuidas ära tunda võltsrakendusi:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kontrollige arvustusi• Vaadake grammatikavigu• Kontrollige allalaadimiste arvu• Uurige rakenduse arendaja kohta (Googeldage)• Kontrollige väljaandmis kuupäeva• Kontrollige loalepingut (väikses kirjas võivad olla täiendavad volitused, mida tegelikult vaja ei ole)• Kontrollige rakenduse ikooni. See võib olla päris ikoonile järgitehtud. <p>Lisalugemist: https://www.kaspersky.com/resource-center/preemptive-safety/identifying-and-avoiding-fake-apps</p> <p>Kuidas inimesed tasuta äppidega oma isikuandmetele juurdepääsu võimaldavad?</p>

	<p>● Installimisõigus</p> <p>Kui minna Google Play või Apple Store'i rakenduste poodi ja mõni rakendus alla laadida, siis küsib äpp nutiseadmele ja ka andmete ligipääsule õigusi. Enne ei saa rakendust isegi alla laadida. Näiteks kui installida fotorakendus, peab lubama rakendusel oma seadme kaamerat kasutada. Sama kehtib satelliitnavigatsiooni rakenduste kohta, mis vajavad juurdepääsu nutiseadme GPS-i signaalile.</p> <p>Kuid, kui äratuskella rakenduse allalaadimisel küsitakse juurdepääsu luba fotodele, kaamerale ja mikrofonile, siis pole see loogiline. See peaks olema hoiatussignaal, mis annab märku, et allalaetav rakendus kasutab isikuandmeid, mis ei ole üldse vajalikud.</p> <p>Lisalugemist https://arileht.delfi.ee/artikkel/79176238/hoiatus-mobiilirakendused-varastavad-sinu-andmeid</p>
	<p>Turvaline on muudest tundmatutest allikatest rakendusi mitte alla laadida! Kindlasti tuleb enne veenduda, mis rakendusega on tegu!</p>
iOS Apple	Rakenduste leidmine App Libraryst
	<p>Praktiline ülesanne koolitusel osalejatele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Minge Home Screen-kuvasse, seejärel pühkige vasakule läbi kõikide oma Home Screen-lehtede, kuni jõuate App Libraryni. <p>(Ekraanipilt slaidil)</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Puudutage ekraani ülaserivas olevat otsinguvälja, seejärel sisestage otsitava rakenduse nimi. Või kerige üles ja alla ning sirvige tähestiku järjekorras loendit. 3. Rakenduse avamiseks puudutage seda. <p>Kui kategoorias on mõned väikese ikooniga rakendused, siis saate neid kategooria laiendamiseks ning kõikide rakenduste kuvamiseks puudutada.</p>
iOS Apple	Rakenduste eemaldamine
	<p>Praktiline ülesanne koolitusel osalejatele:</p> <p>Rakenduse eemaldamine Home Screen-kuvast:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • puudutage ja hoidke Home Screen-kuvast rakendust, • puudutage Remove App, • seejärel puudutage selle säilitamiseks App Librarys valikul Remove from Home Screen • või puudutage selle iPhone'ist kustutamiseks Delete App. <p>Rakenduse kustutamine App Libraryst ja Home Screen-kuvast:</p> <ul style="list-style-type: none"> • puudutage ja hoidke App Librarys rakendust, • puudutage Delete App, • seejärel puudutage Delete. (Vt. Rakenduste leidmine App Libraryst.) <p>Kui muudate meelt, siis saate hiljem eemaldatud rakendused uuesti alla laadida.</p>
iOS Apple	Eemaldada saab ka kaasasolevaid rakendusi
	<p>Eemaldada saab ka järgmisi iPad'iga kaasasolevaid Apple'i rakendusi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Books, Calculator, Calendar, Compass, Contacts (Kontaktteave jääb saadavaks läbi rakenduste Phone, Messages, Mail, FaceTime ja muude rakenduste. Kontakti eemaldamiseks peate taastama rakenduse Contacts.) <p>FaceTime, Files, Home, iTunes Store, Mail, Maps, Measure, Music, News, Notes, Podcasts, Reminders, Shortcuts, Stocks, Tips, Translate, TV, Voice Memos, Watch, Weather</p> <p>NB! Kui eemaldate kaasasoleva rakenduse Home Screen-kuvast, siis eemaldate ka kogu seotud kasutajainfo ning seadistusfailid. Kaasasolevate rakenduste eemaldamine Home Screen-kuvast võib mõjutada muud süsteemifunktsionaalsust. Vaadake Apple'i toe artiklit Kaasasolevate Apple'i rakenduste kustutamine operatsioonisüsteemis iOS 12, iOS 13 või iPadOS-seadmes või Apple Watchis.</p>
iOS	Seadete muutmine
	<p>Koolitusel osalejad võivad näiteks vaadata, kas rakenduste automaatne värskendamine on sisse lülitatud:</p> <p>App Store'i seadete muutmine Valige Settings -> App Store, seejärel saate teha järgmisi toiminguid.</p>

	<ul style="list-style-type: none">• Ostetud rakenduste automaatne allalaadimine teie teistesse Apple'i seadmetesse: lülitage Automatic Downloads alt valik Apps sisse.• Rakenduste automaatne värskendamine: lülitage funktsioon App Updates sisse.• Rakenduste allalaadimiseks mobiilse andmeside kasutamise lubamine: lülitage Cellular Data all Automatic Downloads sisse. Kui soovite valida, kas teilt küsitakse üle 200 MB suuruste allalaadimiste või kõikide allalaadimiste puhul luba, puudutage App Downloads.• Rakenduste eelvaatevideote automaatne esitamine: lülitage funktsioon Video Autoplay sisse.• Kasutamata rakenduste automaatne eemaldamine: lülitage funktsioon Offload Unused Apps sisse. Saate installida rakenduse soovitud ajal alati uuesti, kui see on ikka App Store'is saada
iOS Apple	Sisupiirangute seadmine ja rakenduse siseste ostude keelamine
	<p>Seda ei pea koolitusel praktiliselt läbi tegema, kuid seda võiks teoreetiliselt teada:</p> <p>Sisu- ja privaatsuspiirangute määramine Saate blokeerida sobimatu sisu ning määrata piiranguid iTunes Store'i ja App Store'i ostudele.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Valige Settings -> Screen Time.2. Puudutage Content & Privacy Restrictions, seejärel lülitage Content & Privacy Restrictions sisse. Samuti saate määrata enne seadete muutmist nõutava pääsukoodi.3. Tehke valikud iTunes Store'i ja App Store'i ostude sisulubade, rakenduste kasutamise, sisureitingute jm kohta. Märge: Teie seadmes (iOS 15.1 või uuem) SharePlay kasutamise keelamiseks FaceTime'i kõnedes valige Settings > Screen Time > Content & Privacy Restrictions > Allowed Apps, seejärel lülitage SharePlay välja. SharePlay lubamiseks lülitage see sisse. <p>Pärast seda kui lülitate sisu- ja privaatsuspiirangud sisse, saate teha järgmisi toiminguid.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Valige Settings -> Screen Time > Content & Privacy Restrictions > Content Restrictions.2. Määrake soovitud piirangud, sh järgmised.

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Apps: piirake rakendusi vanusereitingute alusel. ○ App Clips: keelake App Clipside avanemine.
iOS Apple	Rakenduste automaatselt värskendamise sisse-välja lülitamine
	<p>Praktiline ülesanne koolitusel osalejatele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Avage Settings (Seaded). 2. Puudutage valikut App Store. 3. Lülitage valik App Updates (Rakenduse värskendused) sisse või välja. <p>Koolitaja on teadlik, kas nende majas toimub seadmete uuendus käsitsi või automaatselt. Kes on koolitusel isikliku seadmega, siis tema otsustab ise, kuidas seadistuse valib. Automaatsed värskendused on alati parem valik, kuna seade on sellisel juhul uuema versiooniga rakendustega ja turvalisem.</p>
iOS Apple	Rakenduste käsitsi värskendamine
	<p>Rakendusi, mis on allalaetud App Store'ist, värskendatakse iPadis vaikimisi automaatselt, kuid saab ka värskendada käsitsi.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Avage App Store. 2. Puudutage ekraani ülaserivas oma profiili ikooni. 3. Ootel värskenduste ja versioonimärkmete kuvamiseks kerige. Puudutage rakenduse kõrval nuppu Update (Värskenda), et värskendada ainult seda rakendust, või puudutage nuppu Update All (Värskenda kõik)
iOS Apple	Rakenduste juurdepääsuload
	<p>Rakenduste andmete juurdepääsulubade kontrollimine või muutmine</p> <p>Kui rakendus soovib esimest korda kasutada teise rakenduse andmeid, siis saate taotluse koos selgitusega. Näiteks võib sõnumite rakendus taotleda juurdepääsu teie kontaktidele, et leida sama rakendust kasutavad sõbrad. Pärast juurdepääsu andmist või keelamist saate seda hiljem muuta.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Valige Settings -> Privacy. 2. Puudutage andmete kategooriat, nt Calendars, Reminders või Motion & Fitness.

	<p>Loendis on rakendused, mis on vastavat juurdepääsu taotlenud. Saate lülitada juurdepääsu iga loendis oleva rakenduse jaoks sisse või välja.</p> <p>Rakenduse jälgimislubade haldamine Kõik rakendused peavad küsima teie luba, enne kui saavad jälgida teid või teie iPadi reklaamimise eesmärgil teistele omanikele kuuluvates rakendustes ja veebisaitidel või andmete jagamiseks andmevahendajaga. Pärast rakendusele loa andmist või selle keelamist saate luba hiljem muuta. Samuti saate keelata kõikidel rakendustel loa taotlemise.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Valige Settings -> Privacy > Tracking. Loendis on rakendused, mis on taotlenud luba teid jälgida. Saate lülitada loa iga loendis oleva rakenduse jaoks sisse või välja. 2. Selleks, et ükski rakendus ei saaks taotleda teie jälgimise luba, lülitage funktsioon Allow Apps to Request to Track (ekraani ülaserivas) välja.
Veebirakendused	Sissejuhatus
	<p>Arutelu - mis on veebirakendus ja milliseid veebirakendusi osalejad teavad? Võite sarnaselt eelmise teemaga kirja panna, milliseid veebirakendusi kõige enam kasutatakse. Arutlege veebirakenduste ja allalaetavate rakenduste eeliste ja ohtude teemal.</p> <p>Soovitus: võtke learningapps.org keskkond koos koolitusel osalejatega lahti ning proovige kõik kohe praktikas ära, siis jääb paremini meelde. Slaididel on juhised, kuidas otsida, luua, muuta ja jagada äppe. Lisaks võite osalejatele jagada Mari Tõnissoni koostatud põhjalikku Learning Appsi juhust.</p>
Learning Apps	Sissejuhatus
	<p>Learning Apps on mitmekülgne ja paljude võimalustega keskkond, mida saab edukalt kasutada erinevates vanuses lastega. Äppidega on võimalik toetada kõiki valdkondlikke oskusi ning muuta õppimine laste jaoks põnevamaks. Kasutamine on lihtne ning kasutajakonto loomine ei ole tingimata vajalik.</p> <p>Võimalik on kasutada teiste poolt loodud äppe ja neid muuta või luua ette antud näidiste järgi uusi. Äppide variante on erinevaid.</p> <p>Eelised:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tasuta - lihtne kasutada - palju kasutusvalmis võimalusi - palju ülesannete tüüpe

“Targalt internetis minu lasteaia” metoodiline juhend

	<ul style="list-style-type: none"> - erinevad allikad ülesannete täiendamiseks (pildid, videod, audiofailid) - ülesanded toetavad kõiki valdkondlikke oskusi - õppijad saavad ülesandeid täita üksi või koostöös - sobiv kõikidele vanustele - võimalik luua konto, et enda tööd säilitada ja muuta <p>Miinused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pole võimalik jälgida õpilaste edenemist või teadmisi kontrollida (pole problem lasteaia) - erinevate ülesannete tüüpide loomise juhised võiksid olla selgemad ja detailsemad - valmis ülesanded on loodud teiste kasutajate poolt ja vajavad kontrollimist
Learning Apps	Konto loomine ja sisse logimine, sinu konto võimalused
	Kontot on vaja selleks, et tagada hilisem juurdepääs enda loodud äppidele, neid vajadusel muuta ja jagada. Enda konto alla saad koguda teiste loodud äppe ning neid kogudesse sorteerida.
Learning Apps	Äppide otsimine, loomine, muutmine ja jagamine
	<p>Äppe saab otsida otsingusõna või kategooriad kasutades, lisaks saab otsida vanusegruppide järgi. Kasutage otsingusõna “eesti” kui soovite leida eestikeelseid äppe.</p> <p>Äppide loomiseks kasutage valmis näidiseid või looge täiesti uus uus äpp. Äpi loomist alusta pealkirjast, seejärel lisa juhis äpiga tegutsemiseks ning asu looma mängu sisu. Olenevalt ülesande tüübist saad sellele lisada pilte, videod ja audiofailid. Lisa soovi korral tagasiside ja lisaselgitused. Salvesta ja vaata üle.</p> <p>Äpi muutmiseks leia enda konto alt soovitud äpp ja leia lehe alumisest osast muutmise nupp. Seal on ka jagamise võimalused. Jagada on võimalik nii lingi kui ka QR koodiga. Jagamiseks peab äpp olema avalikuks tehtud.</p>
Youtube Kids	Sissejuhatus
	Youtube Kids on lastepärane ja peresõbralik mitmekülgse sisuga keskkond. Seda on võimalik kasutada kas vanema konto alt sisse logides või sisse logimata (nt lasteaia). Kuna Google konto võib luua alles 13.aastaselt, siis on see hea lahendus noorematele.
Youtube Kids	Kasutamine
	Kasutamise alustamiseks peab täiskasvanu valime vastava vanuse grupi ning seadistama keskkonna just enda lapsele/rühmale sobivaks. Seadeid saab hiljem muuta. Lapsel on võimalik vaadata, kas vanema poolt eelnevalt

	kindlaks määratud sisu või kasutada ise otsingut. Otsingu kasutamise saab ka ära keelata.
Kokkuvõte	Arutelu
	<p>Erinevate keskkondade soovitusel (täieneb)</p> <ul style="list-style-type: none">• Rakenduste soovitusi: https://haridustehnoloogid.ee/blog/• https://mukimuri.net - tasuta• https://digila.eu - tasuline• https://www.kooliksvalmis.ee - osaliselt tasuta• Mari Tõnissoni Learning Appsi põhjalik juhend https://docs.google.com/presentation/d/1WUFZxWMOa8j6t-x1w7ot_XRjU3Q64TJwi99EoeiNi4M/edit#slide=id.g2ab441614_03 <p>Ankeedi koopia koolitajale: https://docs.google.com/forms/u/1/d/1Z9mZQb8tJ9PZ0ykb9E77_RAsqpE-jk6o9io-rCjba4A/copy</p> <p>Ankeedi koopia osalejatele: https://docs.google.com/forms/u/1/d/1snpbIOWWFP1_-tAls4d-qbE78jaoTLfRwhqTjC_YOog/copy</p>

Kasutatud allikad:

Android abi. <https://support.google.com/android/answer/9457058?hl=et>

Kuvatõmmis Play poest. <https://play.google.com/store/apps/details?id=ee.err.lastejaam>

Kuidas allalaadida rakendust Androidile <https://youtu.be/wu3bWmPGlyQ>

Kuidas aru saada ja vältida võltsitud rakendusi:

<https://www.kaspersky.com/resource-center/preemptive-safety/identifying-and-avoiding-fake-apps>

Hoiatus:

<https://arileht.delfi.ee/artikkel/79176238/hoiatus-mobiilirakendused-varastavad-sinu-andmeid>

Rakenduste allalaadimine: <https://support.apple.com/et-ee/HT204266>

Rakenduste eemaldamine: <https://support.apple.com/et-ee/guide/iphone/iph248b543ca/ios>

Rakenduste käsitsi värskendamine: <https://support.apple.com/et-ee/HT202180>

Veebirakendused:

https://et.wikipedia.org/wiki/Veebirakendus?fbclid=IwAR1B9RDKUAF37qHpC3UDmkbd0vD-gqqn0RCWv7-AU-LU4Gne7ooQCjOY8CU#Veebirakenduse_eelised

<https://www.hitechwhizz.com/2021/04/5-advantages-and-disadvantages-drawbacks-benefits-of-web-application.html?fbclid=IwAR3RN2QR-bRRWC67jZWhCVpG64Mf7MUIXQsylvdfYa4kKHpAooQvhFeFgzsz>

HARIDUS- JA NOORTEAMET

Targalt internetis

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

“Targalt internetis minu lasteaias” metoodiline juhend

Learning Apps juhend:

https://docs.google.com/presentation/d/1WUFZxWMOa8j6t-x1w7ot_XRjU3Q64TJwi99EoeiNi4M/edit#slide=id.g2ab441614_03

Artikkel Learning Appsi kohta: <https://thedigitalteacher.com/reviews/learningapps>

Youtube Kids juhend:

https://support.google.com/youtubekids/answer/6130561?hl=en&ref_topic=6130504

Juhendi autorid: Kristina Lee ja Mari Kummer

HARIDUS- JA NOORTEAMET

Targalt internetis

Kaasrahastanud
Euroopa Liit